

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Za obmejno šolstvo

V sedanjih napetih časih se je še prav posebno pokazalo, kako velike važnosti je, da je naša meja nacionalno zavedna in gospodarsko trdna. Le takšna meja je tudi dobra obramba pred napadi in le takšna meja daje ono zavest varnosti, ki je potrebna za uspešno poslovanje. Zato ni čudno, če je baš v sedanjih dneh posebno oživel zanimanje za našo mejo in če skuša tudi zasebna iniciativa utrditi našo mejo.

Nacionalna zavest obmejnega prebivalstva pa je predvsem odvisna od vzgoje, ki jo daje šola. Zalostna resnica pa je, da so bili kraji naše sedanje meje skozi deset in desletja glede šolstva silno zanemarjeni, zlasti pa ni bilo tu nikakih narodnih šol. Šole v današnjih obmejnih krajih so bile večinoma šole za vzgajanje renegatov in posledice te protinarodne vzgoje čutimo še danes, zlasti še, ker se tudi po osvobojenju ni posvečala vzgoji obmejnega prebivalstva ona pažnja, ki bi se morala.

Velik del krajev ob meji je silno siromašen in tudi zaradi tega je nekdo v teh krajih tako uspevala raznarodovalna akcija. Posebno tuje šole so skušale privabiti čim več učencev z bogatimi darovi, zlasti ob božiču. Revni starši, ki niso imeli denarja za nabave in obleke svojih otrok, so naravno tej z darovi podprti propagandi z lahkoto podlegli. Vse to je povzročilo, da je bila naša meja nacionalno zelo zanemarjena in da je zanemarjena še danes.

A ravno sedanjí dogodki so nas poučili, da to stanje ne sme trajati več in da je treba napeti vse sile, da se razmere ob severni meji popravijo. Zato je nadvse hvale vredna misel slovenskega trgovstva, da je organiziralo letos za naše obmejne šole velikopotezno akcijo. S tem je slovensko trgovstvo zopet enkrat dokazalo svojo veliko nacionalno zavednost, a tudi svojo zrelost, ko tako pravilno pojmuje in tudi izvršuje svoje nacionalne naloge. S tem pa je dalo slovensko trgovstvo tudi vsem drugim gospodarskim stanovom praktičen zgled, kako je treba delati za narod. Ne samo z visokimi gesli in lepo donečimi besedami, temveč s požrtvovalnostjo in na način, da tudi revno prebivalstvo spozna, da ima narodna misel tudi realno vsebino.

Pri vseh visoki nacionalni pomembnosti akcije slovenskega trgovstva za obmejno šolstvo pa je ta tudi kar največjega pomena za stanovsko misel trgovstva samega. Slovensko trgovstvo je vedno podpiralo vse nacionalne, kulturne in dobrotelne ustanove. Mirno moremo reči, da ni bilo v Sloveniji ne tombole in ne druge prireditve, za katero ne bi dali tudi trgovci prav znatne prispevke ali pa darila. Nikdar pa niso bili ti darovi in ti prispevki znani širši javnosti, temveč so se vpisovali v dobro drugim organizacijam. Ker javnost za te darove in prispevke trgovcev ni vedela, pa so unogi mislili, da trgovci sploh nikdar nič ne dajejo in da so oni tisti, ki samo grabijo profite. Nekateri nasprotniki trgovstva so tudi nepoučenost javnosti sistematično zlorabljali in ob vsaki priliki, če je le bilo količkaj mo-

goče, slikali trgovce kot tiste, ki nimajo čuta za splošno narodne zadeve in hujskali proti trgovstvu. Te hujskarije niso bile niti zaman in marsikateri zakonski predpis, ki je bil izdan in ki je vseboval ost proti trgovstvu, je nastal pod vtisom teh hujskarij. Zato je slovensko trgovstvo sklenilo, da akcijo v korist obmejnega šolstva izvede samo in pod svo-

jim imenom. Naj enkrat tudi širša javnost vidi, da je trgovstvo vedno pripravljeno storiti svojo dolžnost in to svojo pripravljeno dokazati tudi z dejanji. Slovensko trgovstvo se pa tudi zaveda, da je s tem prevzelo še to obveznost, da se mora akcija za obmejno šolstvo popolnoma posrečiti, ker bi trpel ugled trgovskega stanu, če bi ta akcija dosegla manjši uspeh.

Zato pa je tudi dolžnost slehernega slovenskega trgovca, da se v polni meri odzove pozivu našega združenja in da čim več prispeva za naše obmejno šolstvo. Slovensko trgovstvo ni za nikako polovičarstvo in zato tudi njegova akcija ni in ne sme biti le polovičarska. Mora biti celo dejanje, ker samo to je v skladu s svetlo tradicijo slovenskega trgovstva.

Plenarna seja Zbornice za TOI

Seja zborničnega sveta Zbornice za TOI bo v sredo, dne 15. novembra 1939 ob 9. uri dop. s tem dnevnim redom:

1. Naznanilo predsedstva.
 2. Poslovno poročilo o delovanju zbornice od zadnje plenarne seje.
 3. Zbornični proračun za leto 1940. in sklepanje o kritju proračunske potrebščine.
 4. Vprašanje izpolnitve strokovno-nadaljevalnega šolstva.
 5. Predlogi odsekov in zborničnih svetnikov.
 6. Tajna seja.
- Ljubljana, dne 6. novembra 1939.
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo - Ljubljani.
Predsednik Zbornice za TOI:
Ivan Jelačin I. r.

spraševalo, zakaj je krošnjar aretiran. Tudi sem se zanimal za vzroke aretacije ter zvedel od službujočega orožnika, da je bil aretiran krošnjar in njegova žena ali neka druga žena, ki je pomagala krošnjarju pri njegovem poslu, ker sta sleparila v okolici Ptuj. Govorila sta namreč ljudem, da dobita v kratkem iz Češke en vagon manufakturnega blaga, ki bo silno poceni. To blago da pride na železniško postajo Ptuj. Kmetje so seveda vse to verjeli in dajali krošnjarju kar naprej denar za blago, ki pride iz Češke.

Tako je bil osleparjen neki kmet za 10.000 din,

ki je dal krošnjarju oz. njegovi ženi ta denar za češko blago, ki pride. Ker pa vagona seveda ni bilo, ljudje pa so tudi začeli spregledovati sleparijo, so vse prijaviли orožnikom. Na postaji Poljčane so nato orožniki ženo krošnjarja oz. njegovo pomočnico aretirali, krošnjarja pa so aretirali v vlaku.

Kakor rečeno, je izzvala aretacija med potniki veliko senzacijo in vsi so bili nad delovanjem krošnjarjev ogorčeni. Zato je slišal tudi krošnjarjev pomagač, ki je ostal v vagonu, par krepkih o postopanju krošnjarjev. To je tega krošnjarja oz. krošnjarskega pomočnika tako zjuzilo, da se je hotel lotiti potnikov dejansko, kar pa je preprečil orožnik, ki spremlja vlak proti Celju.

Ves ta dogodek je naravnost šolski primer, kako postopajo krošnjarji in kako predrzno kršijo vse zakonske predpise. Kaj njih briga, da je krošnjarjenje z manufakturnim blagom sploh prepovedano. Oni krošnjarijo s tem blagom kar na debelo. Celo kopo kovčegov polnih manufakturnega blaga imajo s seboj in ker ne zmagajo sami vsega posla, imajo pomočnike in pomočnice. Legalni trgovci skoraj ne more imeti več pomočnika, krošnjarju pa niti eden ne zado- stuje več. Da pa gre kupčija še bolj, lažjejo o vagonih iz Češke ter sleparijo ljudi in pobirajo od njih denar za blago, ki ga sploh nimajo!

Vprašamo: Ali niti takšni konkretni primeri ne bodo izpametovali oblasti, da napravijo krošnjarski nadlogi konec? Zakaj se vendar nelegalno krošnjarstvo še vedno tolerira?
Zakaj?

Novi špekulacije na trgu Ali bo dovoljena zopetna podražitev bencina?

Pod tem naslovom piše beograjska »Pravda« z dne 8. novembra naslednje:

»Pravda« je včeraj objavila vest, da nameravata bencinski družbi »Standard Oil« in »Shell« zvišati cene bencinu. Posrečilo se jima je že, da se je sklicala seja odbora za določevanje cen mešanice bencina z alkoholom pri finančnem ministru. Ta seja naj bi danes razpravljala o predlogu obeh družb, da se zviša cena bencinu.

Naša javnost zelo dobro ve, kako so se gibale cene te za vsak promet neobhodno potrebne tekočine. Še junija meseca je bila cena mešanice bencina z alkoholom po 5*20 din za liter, danes pa se je ta cena po štirikratnem zvišanju dvignila na 5*90 din. Ali je potreben za takšno postopanje še poseben komentar?

Komentar, če sploh pride do njega, kajti javnost splošno oboja takšno poslovanje, bi mogel biti samo eden, ta pa kategoričen: da je namreč treba onemogočiti to neovirano in nepotrebno dviganje cen!

Silno dolgo časa je bilo potrebno, da se je doseglo znižanje cen bencinu ter da se je doseglo potrebno in upravičeno mešanje bencina z alkoholom. Mnogo ovir je bilo, da se je dosegla za alkohol kot čisto domačemu proizvodu možnost, da se izkopišča v domače namene ter da nadomesti odhajanje domačega denarja v tujino.

Nedavno je izdal ministrski svet uredbo o zatiranju druginje in brezvestne špekulacije. Znani so motivi, ki so napotili vlado, da je izdala to uredbo.

Po izdaji uredbe je bilo zabeleženih nekaj primerov kaznovanja trgovcev, ker niso imeli napisanih cen nad blagom, katerih podražitev se ne bi niti tako občutila, čeprav bi se to blago tudi res podražilo.

Da bi bil sedanjí maneuver še bolj uspešen, se je izmislil tudi nov razlog. »Industrija alkohola je kriva« kriče eksponenti bencinskega kartela. »Ni zadostnih rezerv alkohola, a po predpisih moramo mešati to domače pogonsko sredstvo...« Tako kriče.

Alkohol je domače gorivo in se meša bencinu proti volji bencinskih kompanij. Če se alkohol ne bi primešal, bi se prodalo več bencina. In zato je naša domača industrija alkohola kriva, da je dobila družba »Standard Oil« ali »Shell« voljo, da bolj zavaruje svoje interese.

Avtoklub je postal eden važnih činiteljev v vprašanjih oskrbovanja našega avtomobilizma s pogonskimi sredstvi. V zadnjem času se je izkazal tudi pri raznih akcijah in manifestacijah, bodisi da je šlo za poskuse z domačimi gorivi bodisi da je šlo za šoferske izpite in avtomobilске dirke.

Ce se v sredo posreči družbama Standard Oil in Shell, da se zvišajo cene bencina za nadaljnjih 30 par za liter, da bi veljal bencin že 6*20 din, potem bi se doseglo, da se je bencin v enem mesecu podražil za natančno en dinar. Od tega dinarja gre v vsem 20 par v korist naši alkoholni industriji, 80 par pa dobe bencinske družbe.

V finančnem ministru zaseda odbor za določevanje cen mešanice bencina z alkoholom kot pogonskemu sredstvu. Ta odbor tvori: načelnik za carine finančne-

ga ministru, zastopniki družb in konsumentov bencina ter zastopniki avtokluba. Ta seja je v sredo. Tedaj se bo odločilo, če doživimo tudi peto zvišanje cen bencina.

Pričakovati je, da se to ne bo zgodilo, ker nikaki razlogi te podražitve ne opravičujejo. Tako članek »Pravda«.

Na seji v sredo pa še ni padla odločitev, temveč je bila ta odločena do petka, da je torej članek »Pravda« še vedno aktualen.

Izvoz lesa v Nemčijo po računu „C“

Na podlagi meddržavnega sporazuma z Nemčijo je mogoče izvoziti določeni kontingent lesnih proizvodov v Nemčijo s plačilom po specialnem računu »C«, torej izven normalnih deviznih kvot, ki veljajo za naš izvoz teh proizvodov v Nemčijo.

Ta specialni kontingent je razdeljen v dva dela:

prvi v znesku 2.300.000 RM, ki se bo izkoristil do konca tekočega leta, in

drugi v skupnem znesku verjetno okrog 2.400.000 RM, ki se bo izkoristil v mesečnih zneskih po 600.000 RM, začnši s 1. februarjem 1940. leta.

Prvi kontingent v znesku 2 milijona 300.000 RM je razdeljen takole:

- Rm 1.300.000 za hrastove normalne železniške prage,
 - RM 250.000 za hrastov gradbeni les za kretnice,
 - RM 345.000 za gradbeni les iz črnega bora,
 - RM 200.000 za les za celulozo,
 - RM 40.000 za okrogli jelšni les.
- Ostanek v znesku 165.000 RM bo razdeljen na okrogli les listar-

jev, les za rudnike in gradbeni les črnega bora.

V pogledu razdelitve drugega kontingenta v znesku ca. 2.400.000 RM še ni sklenjeno nič definitivnega, ker se še ni mogla ustvariti niti približna slika uvoznih potreb Nemčije v omenjenem razdobju.

S tem v zvezi obveščamo, da je potrebno, da prijavi Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu oziroma Zvezi trgovskih združenj svoje prodaje za Nemčijo vse tiste firme, ki bodo želele, da izvozijo les v breme tega izrednega kontingenta in s plačilom po specialnem računu »C«.

Te prijave morajo imeti tele podatke:

1. ime in naslov izvoznika,
2. ime in naslov nemškega uvoznika,
3. datum zaključka,
4. vrsto, opis in količino blaga,
5. vrednost vsake posamezne vrste prodanega lesa,
6. rok dobave,
7. ali je nemški uvoznik zahteval oziroma prejel potrebno devizno dovoljenje, kdaj in pod katero številko.

Novi sleparije krošnjarijev

Zopet trik z vagonom manufakture iz Češke

Neštetokrat smo že opozorili v »Trgovskem listu«, kako nelegalno krošnjarstvo ne škoduje le legalni trgovini in s tem državni blagajni, temveč tudi kmetskemu ljudstvu, ki zaradi svoje lahko- vernosti dosledno naseda krošnjarskim sleparijam. Danes moremo za to svojo trditve dati nov konkreten dokaz. Tako nam poroča prijatelj lista s Štajerskega naslednje:

Včeraj (6. novembra) sem bil pri večernem vlaku iz Maribora proti Celju pričal naslednjemu do-

godku, ki ga morem potrditi tudi s pričami:

Na postaji Ponikva je vstopil v vlak neki krošnjar, ki ga je spremljal tovariš. Imela sta velike kovčege z manufakturnim blagom. Preden pa je vlak odpeljal, sta v največji naglici v zadnjem trenutku prihitela dva orožnika, vstopila v vagon, kjer je bil krošnjar ter

krošnjarju napovedala aretacijo.

Takoj sta tudi krošnjarja odvedla. Aretacija je seveda napravila na potnike silen vtis in vse je

Iz Zveze trgovskih združenj

Legitimacije za nakupovalce lesa

Kralj. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je odredila z okrožnico štev. 6403/3—VIII, da velja odredbe glede legitimacij za sadne nakupovalce tudi za nakupovalce v lesni stroki.

Cim pristojno združenje trgovcev sklone, da uvede legitimacije za nakupovalce, je ta sklep obvezan. Prvostopna oblastva bodo pri kontroli po varnostnih organih zahtevala, da se nakupovalci izkažejo s to legitimacijo.

S tem je ustrezno dolgoletnim zahtevam trgovskih organizacij v tej zadevi. Potrebno je le, da vsa združenja obvezno uvedejo legitimacije za nakupovalce.

Skupni davek na predmete iz okroglega lesa

»Finansijski zbornik« štev. 41 z dne 12. oktobra 1939 je prinesel tole pojasnilo ministrstva za finance, oddelka za davke (broj 59.600/III z dne 7. oktobra 1939):

Na vprašanje neke finančne direkcije, kako naj se pobira skupni davek na predmete iz carinske tarife št. 422/536 do vklj. 435/549, ki so izdelani iz okroglega lesa (car. tar. št. 93), nabavljene od koga drugega ali iz svojega gozda, se daje tole pojasnilo:

Ti predmeti so lahko izdelani: 1.) iz rezanega lesa, ki je nabavljen z žage in za katerega se je ob tej priliki plačal skupni davek po car. tar. št. 93/106, in 2.) iz okroglega lesa, nabavljene od koga drugega ali pa iz svojega gozda, a se pri tej priliki skupni davek ni plačal, ker spada okrogli les pod car. tar. št. 93, za katero se skupni davek ne plačuje.

V prvem primeru je notranji promet s predmeti iz car. tar. št. 422/536—435/549 pokrit s skupnim davkom na rezan les ter proizvajalci teh predmetov ne plačujejo skupnega davka, razen v primerih iz car. tar. št. 424/538, št. 425/539 in št. 432/546, ko se mora plačati na vrednost teh predmetov skupni davek po stopnji iz prvega stavka pripombe k tem tarifnim številkam.

V drugem primeru, ko se na okrogli les ne plača skupni davek, se mora isti pobirati od vrednosti proizvedenih predmetov v smislu pripombe iz car. tar. 422/536 do 435/549. V tem primeru ni prometa z rezanim lesom, marveč le event. promet z okroglim lesom (v primeru nabave istega od koga drugega) in promet z izdelanimi predmeti. Ker se na okrogli les ne plačuje skupnega davka, se mora ta pobirati v višini 5% od vrednosti proizvedenih predmetov.

Davčne oblasti morajo postopati po tem pojasnilu.

Zunanja trgovina

Narodna banka je izplačala dne 8. novembra klirniške nakaznice v kliringu z Madžarsko do št. 2333 z dne 19. sept. 1939, v kliringu s Češko-Moravsko pa do št. 9765 z dne 23. sept. 1939.

Naša vlada je naročila po vestih iz Beograda na Madžarskem številne stroje. V kompenzacijo pa bi dobila Madžarska od nas razne surovine in zlasti ruda.

Priljubljen je sklenitev nove trgovinske pogodbe med Turčijo in Spanijo. Turčija je zlasti zainteresirana na izvozu jaje v Spanijo.

Turško zganje je doseglo na njujorski svetovni razstavi velik uspeh. Ugodne posledice tega uspeha so se tudi že pokazale ter so prišla iz Združenih držav Sev. Amerike številna naročila turškega zganja.

V vsej Turčiji se delajo priprave za ustanovitev industrijskih zborov poleg sedanjih trgovinskih in obrtnih zborov.

Cene živil so v Romuniji v zadnjem času silno poskočile. Tako so se podražile cene surovemu maslu in jajcem za 75%, fižola, ki je glavna hrana revnih slojev, pa skoraj ni. Ves romunski tisk zahteva zato ostre ukrepe proti brezvestnim spekulantom z živili.

Nemški strokovnjaki, ki so preiskovali romunska ležišča boksita, so dovršili svoje delo in predložili svoje referate. V njih pravi, da ima Romunija 4 velika ležišča boksita, katerih rezerve cenijo na 42 milijonov ton.

Narodni zadružni institut v Romuniji je objavil, da želi uvoziti večje količine bombažnega predlava iz tujine. Vsa plačila bi izvršil zavod v devizah.

Svici se ni posrečilo, da bi nabavila njej potrebne količine sladkornjaka v Evropi.

Vse majhne in srednje industrije, ki izdelujejo orožje in vojne potrebščine nameravajo Nemci podržaviti, ker baje njih proizvodnja ne daje onih rezultatov, ki bi jih morala dajati po Göringovi štiri letki. Nekateri nar. socialisti tudi trde, da se opaža v nekaterih podjetjih sabotaza in da je tudi v tem vzrok podržavljenja.

Spanija bo v kratkem začela trgovinska pogajanja z Anglijo, Francijo in Združenimi državami Sev. Amerike.

Najboljša kakovost-zadovoljni odjemalci!

Prinorocajte torej:

MAGGI -jeve

izdelke za juhe

Finansiranje sedanje vojne

Gospodarska vprašanja še dolgo ne morejo igrati podrejene vloge

Moderna vojna velja velikansko. Angleški listi navajajo številne podatke, koliko materiala se porabi v vojni. Po teh podatkih odpade na enega dobro opremljenega vojaka okoli 1000 kg raznih kovin. Samo za srednje veliko bitko je potrebnih za lahke topove okoli 2 do 3 milijone nabojev. Za divizijo, ki je v prvi bojni črti se mora vsak dan poslati 60—80 vagonov municije, provianta in drugega materiala. Potrebe vojne so torej orjaške.

Zaradi vpoklica ljudi pod orožje je padlo število delavstva v tovarnah. Te zato ne morejo zadostiti vsem svojim nalogam. To se tudi od njih ne zahteva, ker zahteva se le to, da izdelajo vse, kar potrebuje vojska. Potrebe zasebnega gospodarstva niso več važne, razen če morejo koristiti vojski. Vojna pomeni potencirano trošenje vseh dobrin. Proizvodnja se mora zato silno povečati, da pa se more povečati, so potrebni velikanski kapitali. Teh ne more dati nihče drug ko država. Kje pa naj dobi država te kapitale, ko je vendar celo v mirnem času v stalnih finančnih zadregah?

Tri pta so, da pride država do denarja. 1. Z zvišanjem vseh direktivnih in indirektivnih davkov, 2. z najemanjem posojil in 3. s tiskanjem bankovcev. Ker pa le redko more dati en sam način zadosti sredstev, se poslužujejo države tudi vseh treh načinov. Najslabše sredstvo za pridobivanje kapitala je seveda tiskanje bankovcev. Med svetovno vojno sta si na ta način pomagali zlasti Nemčija in Avstrija. Posledica te inflacije je bila, da je ostal njun denar čisto brez vrednosti, bila izgubljena premoženja ljudi in da se je moralo v vsakdanjem življenju računati z milijardami in celo z bilijoni mark.

V zadnji svetovni vojni je vodila zdravo finančno politiko edino

Velika Britanija

Privila je davčni vijak do skrajnosti in mogla pokriti tretjino vojnih izdatkov z davki in lastnimi dohodki, dve tretjini pa z javnimi in neprisilnimi posojili. Po vojni je zato celo mogla obvarovati staro vrednost funta, kar pa ni bilo niti dobro, ker je s tem zelo udarila lastno zunanjo trgovino. Angleški izdelki so namreč postali predragi.

Tudi sedaj hoče Velika Britanija kriti vojne izdatke na soliden način. Novi angleški proračun, o katerem smo poročali že v prejšnji številki, kaže, da hoče Anglija kriti celo polovico vseh vojnih izdatkov z davki. To je treba Angliji tudi verjeti, ker je tudi vse stroške silno povečanega oboroževanja red sedanjo vojno krila s svojimi rednimi dohodki.

Drugi del izdatkov hoče kriti

Velika Britanija s posojili, javnimi in neprisilnimi posojili. Pač pa mora prijavit vsak angleški državljan vse svoje vrednostne papirje, zlato, valute in devize, ki jih ima doma in v tujini. Te mora prodati angleški državi, če ta to zahteva. Angleške terjatve in dobroimetja v tujini se cenijo na tri milijarde funtov, so pa najbrže še mnogo večje, ker so samo obresti od teh vrednot dale lani 200 milijonov funtov. Zato ne bo pretirano, če se te vrednote cenijo na štiri milijarde funtov, kar znaša po najnižjem tečaju 200 dni za funt nad 800 milijard dinarjev. (Ta mamutska vsota bi približno zadostovala za 80 let za kritje vseh naših državnih proračunov.) Vse te vsote seveda ne bo mogoče dobiti, toda če se bo dobila le četrtina, bo to tudi veliko.

Velika Britanija pa je poleg tega mogočen producent zlata, poleg tega pa treba upoštevati še silna bogastva v angleških kolonijah. Zelo verjetno je zato, da bo mogla Anglija v Ameriki plačevati vojni material v gotovini in čeprav bi vojna trajala tudi več let. Angleži morejo upati, da bodo vzdržali dolgo vojno in zato morejo računati na zmago.

Francija

je začela voditi zdravo finančno politiko šele z nastopom sedanje finančne ministra Paula Reynauda. Zlate rezerve Francije so večje od zlatih rezerv Anglije, nima pa Francija velikega bogastva v tujini ko Anglija. Toda danes sta Francija in Anglija zvezani na življenje in smrt in zato more Francija vedno računati na angleško finančno pomoč. Poleg tega pa je zdrava tudi struktura francoskega gospodarstva.

Nemčija

Naziranje narodnih socialistov na gospodarstvo se fundamentalno razlikuje od gospodarskih nazorov, ki vladajo v Angliji. Vse nemško gospodarstvo je podrejeno političnim in vojaškim ciljem. Zato se tudi nemška gospodarska sila ne more presojati po istih vidikih ko angleška.

Treba se prav za prav čuditi, kako znatne uspehe so dosegli narodni socialisti, odkar so prišli na oblast. Na milijone ljudi je bilo takrat brezposelnih, danes so se vojna industrija in vse, ki so z njo v zvezi, tako razvile, da Nemčiji delavcev že primanjkuje. (Tudi naši prekmurski sezonski delavci to potrjujejo.)

Za oboroževanje je potrebovala Nemčija titanske zneske in Hitler sam je v svojem zadnjem govoru dejal, da je porabila Nemčija za oboroževanje nad 90 milijard mark. Francija, Anglija in še druge države skupaj niso porabile takšnega denarja za oboroževanje.

Jasno je, da tega denarja Nemčija ni imela v gotovini, tudi tujih posojil ni dobila v ta namen, ker so nemška tuja posojila padla od marca 1933 do oktobra 1933 za 17 milijarde mark. Nemčija si je zato morala pomagati s prikrito inflacijo. Oprta na velikansko avtoriteto je mogla doseči, da so se kljub temu vzdržale cene na notranjem trgu. Ni pa mogla na zunanji vzdržati enotne valute, vendar pa je v glavnem ohranila nemška marka vsaj oficialno zlato vrednost.

Spretno si je znala pomagati Nemčija iz stiske z zunanjo trgovino. Uvažala je surovine, plačevala relativno zelo visoke cene, izvažala pa visoko vredne gotove izdelke, da je z njimi plačevala ne vse surovine, temveč tudi one za lastno potrošnjo.

Seveda pa je Nemčija tudi znatno zvišala davčno breme, poleg tega znatno zvišala obtok bankovcev

(od 5 na 11 milijard RM) ter uvedla celo vrsto novih plačilnih sredstev, med njimi tudi bone na davke, ki zapadejo šele čez leto. Silno je povečala tudi notranja posojila, ki so znašala l. 1932/33 še 6.8 milijarde RM, l. 1936/37 že 11.4 in l. 1938/39 17.5 milijarde RM.

S finansiranjem oboroževanja so Nemci pokazali prav za prav čisto novo pot in zaradi krepkega notranjega režima bodo morda še našli pota, da krijejo svoje vojne izdatke. Da so pri tem zelo iznajdljivi, kaže kontribucija Židom, kaže tudi preselitev baltičskih Nemcev, kar je znova odprlo Nemčiji nove vire dohodkov.

Toda izkušnje iz svetovne vojne uče, da za vedno gospodarska vprašanja le ne morejo igrati samo podrejene vloge in da si z umetnim finansiranjem ni mogoče trajno pomagati. Iz te ugotovitve pa tudi sledi, zakaj je v nemškem interesu hitra odločitev na fronti in zakaj se govori o veliki nemški odločilni ofenzivi ter zakaj se Angležem in Francozom nič ne mudi, da bi takoj padla odločitev na bojnem polju. Zanje je to manj važno ko odločitev v gospodarskem boju.

Nemogoči prodajni pogoji

Kako prodajajo nekatera nemška zastopništva v naši državi blago?

Pod tem naslovom čitamo v »Jugoslav. Gvozdaru« z dne 7. novembra naslednji članek:

»Nekatera zastopništva nemških tvornic v naši državi so uvedla nov način prodaje blaga. Tako nam je poslal naš naročnik pismo zastopnika nemške tvrdke, ki piše:

Zaradi splošnih gospodarskih razmer, ki otežkočujejo moji tvornici nabavo surovin, sem prisiljen, da do konsolidacije razmer zahtevam od svojih odjemalcev, da mi pri prodaji kovinskih izdelkov dajo na razpolago v isti količini staro kovino ali odpadke od bakra, medenine, bronce, alpeke, aluminija itd. Te odpadke bom zaračunal po dnevni ceni. Brez teh in takšnih protikreppov mi je zaenkrat nemogoče dobavljati kovinske polfabrikate. Pri direktnih naročilih v tovarni ta ravno tako zahteva, da se ji da stara kovina na razpolago, ki jo bo potem ona predelala in pri obračunu bo zaračunala samo stroške predelave. Zato nam blagovolite dati hkrati z Vašim naročilom na razpolago tudi ustrezajočo količino stare kovine ali kovinastih odpadkov, da bi Vam mogli dobaviti zahtevani material po dnevni ceni. V primeru, da nimate za sedaj potrebe za naročilo novih predmetov, Vas prosimo, da nam, v kolikor imate stare kovine ali kovinske odpadke, te dostavite oz. da nam te ponudite, mi pa jih bomo potem prevzeli po dnevni ceni franko Zagreb. Količino, ki jo bomo od Vas prevzeli, bomo zabeležili in

če boste kasneje potrebovali kovinske izdelke, Vam bomo te dobavili v isti teži, v kateri smo dobili od Vas stare kovine.«

K temu pismu dostavlja »Jug. Gvozdaru« naslednji komentar:

Kakor se iz pisma vidi, je položaj nemške kovine predelujoče industrije v resnici zelo težaven. Vendar pa je smešno nekaj takega danes od trgovca zahtevati, ko je vendar znano, da trgovci z železnino ne kupčujejo s starimi kovinami. To pomeni, da bi danes vsi trgovci morali postati tudi trgovci s starimi kovinami oz. njihov odpadki, če bi hoteli dobiti novo blago.

Enako je tudi z našo industrijo. Tudi ona ne more ustreči zahtevi nemških firm, ker nihče ne more dobaviti toliko starih kovin, kolikor potrebuje novih. Morali bi nove kovine razsekati in jih spremeniti v stare ali pa bi se morala industrija baviti s prodajo starih kovin, za kar pa nima koncesije.

Iz vsega pa se vidi, kakšne težave nastajajo danes pri nabavah. Na stotine težav mora premagati danes trgovec, če hoče biti prav založen in ustreči vsem željam svojih odjemalcev.

Denarstvo

Uredba o izplačilu izselniških vlog iz propadlih zavodov

V letih 1925. do 1931. je propadlo pri nas več denarnih zavodov, ki so imeli tudi znatne vloge naših izseljencev. S propadom teh zavodov so bili ob ves denar tudi ti izseljenci. Mnogi njih so si vse življenje od ust pritrgovali denar, da bi mogli na stara leta živeti brez skrbi. Ob vse te upe pa so bili, ko so propadle njih vloge. Za one naše izseljence, ki so imeli svoj denar naložen v Prvi srbski kmetijski banki v Beogradu, se je vlada svoje dni potrudila in je v ta namen dovolila kredit 50 milijonov din, od katerega pa je bilo doslej izkoriščenih le 35 milijonov. Bila je silna krivica za naše izseljence, da je veljala ta ugodnost le za vlagatelje v eno banko, za izseljence, ki so nalagali v druge banke pa ne. Sedaj je finančni minister dr. Šutej dosegel, da se je ta krivica popravila in ministrski svet je sprejel, da se izda naslednja uredba:

§ 1. Izselniške hranilne vloge pri onih jugoslovanskih zavodih, ki so prišli v stečaj od 1. jan. 1925. do 3. februarja 1931., se bodo izplačevale iz državnih sredstev pod pogoji, ki jih navaja zakon od 15. januarja 1931. o izplačilu izselniških vlog pri bivši Prvi srbski kmetijski banki v Beogradu in pri nekaterih drugih bankah, in v skladu s pravilnikom o delu državne komisije za izplačilo izselniških vlog od 16. marca 1931.

§ 2. Za izplačilo izselniških vlog se bo po določbah prednjega paragrafa uporabil znesek 15 milijonov 43.666'03 din, kolikor je še ostalo neporabljenega denarja od kredita 50 milijonov din, ki je bil stavljen na razpolago finančnemu ministrstvu pri Poštni hranilnici za izplačilo izselniških vlog pri bivši Prvi srbski kmetijski banki v Beogradu (čl. 11. odst. 2.). Za izplačilo dolga finančnega ministrstva pri Poštni hranilnici, ki bi bil storjen v ta namen, veljajo v vsem določbe točke 3. čl. 11. zakona o izplačilu izselniških vlog pri Prvi srbski kmetijski banki v Beogradu in pri nekaterih drugih bankah o povrnitvi prvotne vsote 50 milijonov din Poštni hranilnici.

§ 3. Vse zakonske določbe o izplačilu izselniških vlog pri Prvi srbski kmetijski banki v Beogradu in pri nekaterih drugih bankah se morajo analogno izvajati tudi pri ugotavljanju pravice do izplačila izselniških vlog pri drugih jugoslovanskih zavodih iz § 1. te uredbe.

§ 4. Finančni minister bo predpisal s pravilnikom podrobna določila in navodila za izvajanje te uredbe. Pooblaščen je tudi, da daje avtentična tolmačenja te uredbe.

§ 5. Uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Iskreno pozdravljamo to uredbo, ker bo tudi v korist našemu kreditu. Noben izseljenec se namreč ne žalostnih izkušnjah ob polomu nekaterih naših denarnih zavodov ni upal več nalagati denarja v naše zavode.

Za izgubljeni denar naših izseljencev pa je bila deloma kriva tudi naša država, ki je dopustila, da so se nekateri naši denarni zavodi priporočali izseljencem tudi na čisto nedopusten način.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Bolniške blagaine se morajo razmejiti

Nevzdržno stališče centralistov socialnega zavarovanja

Komisar Suzorja je predlagal ministru za soc. politiko, da se delokrog zasebnih bolniških blagajn razmeji. Predlog je bil z ozirom na decentralizacijo državne uprave ne le globoko utemeljen, temveč tudi nujno potreben.

Proti temu predlogu pa je nastopila centralna uprava »Merkurja«, in nekatere podružnice, med njimi seveda tudi slovenske, da so s tem še prav posebno pokazale svojo nezavednost. Za predlog pa se je izjavila velika beograjska podružnica, splitska podružnica in večina opozicije proti sedanji Merkurjevi upravi. Ta opozicija pa nikakor ni majhna in je še vprašanje, katera skupina bi pri absolutno svobodnih volitvah zmagala. Tako se je za razmejitev sedaj izjavil tudi bivši predsednik »Merkurja« M. Ježić, ki celo zahteva, da se zasebne bolniške blagaine popolnoma ločijo od Suzorja, ker so samo plačevale za Suzor, od njega pa nič ali le malo dobivale.

Je pa tudi v resnici nevzdržno stališče, ki ga zagovarjajo oni, ki so proti razmejitvi delokroga zasebnih bolniških blagajn. Ne glede na to, da je skoraj nemogoče, da bi ostalo celotno socialno zavarovanje centralizirano, dočim se vse drugo decentralizira, treba poudariti samo naslednje praktične momente.

Cisto izključeno je n. pr., da bi Srbi, ki so v glavnem organizirani v Trg. omladini, hoteli še

nadalje ostati pod Zagrebom. Poleg tega pa je to tudi popolnoma nepotrebno, ker je bolniška blagajna Trg. omladine več ko dovolj močna za samostojno poslovanje.

Ali da navedemo slovenski primer. Zasebni nameščenci imajo sedaj v Ljubljani Šlajmerjev dom, ki je prava sreča zanje in s katerim so vsi zadovoljni. Če bi bili vsi zasebni nameščenci v Sloveniji organizirani v eni bolniški blagajni, bi bil Šlajmerjev dom ne le prej razširjen, temveč bi mogli danes že razpravljati o zgraditvi podobnega doma tudi v Mariboru. »Merkur« ima svoj sanatorij v Zagrebu. Vendar ni za slovenske nameščence vseeno, če imajo svoj sanatorij v Zagrebu ali v Ljubljani ali v Mariboru?

Vsi izgovori, da imajo zavarovanci »Merkurja« svoje pravice in podobne navedbe so neresni, ker ni nikjer rečeno, da bi morali te pravice izgubiti. Saj se vendar more urediti vsa stvar tako, da zavarovanci »Merkurja« prav nič ne izgube.

Popolnoma nemogoče pa je, da bi slovenski zasebni nameščenci bili organizirani tudi pri zagrebški bolniški blagajni, ko imajo vendar lastno in dobro delujočo v Ljubljani.

Razmejitev območja bolniških blagajn se mora izvesti, ker je to v interesu zavarovancev, pa tudi samega socialnega zavarovanja.

Obeta se slaba gradbena sezona v Mariboru

Gradba zaklonišč ovira zidavo stanovanjskih hiš

Gradbena sezona se je morala letos v Mariboru boriti z velikimi težavami, ki jih je povzročila mednarodna napetost. Nemčija je s polno paro gradila svojo Siegfriedovo linijo in je potrebovala ogromne množine gradbenega materiala. Potrebovala je opeko, ki jo je prevzela povsod v vsaki množini in plačevala dobre cene. Posledica je bila, da so šle iz našega obmejnega pasu velike količine opeke v Nemčijo. Toliko so naše opekarne izvozile opeke čez mejo in dobro zaslužile, da je tega najvažnejšega stavbenega gradiva jelo primanjkovati. Cela vrsta hiš je dolgo ostala nedodelana. Proti jeseni se je opeka že lahko dobila, ko so prenehali transporti v Nemčijo, vendar se je za nekaj par pri komadu podražila.

Vojna nam je prinesla v gradbenem oziru še drugo, mnogo večjo skrb. Gre namreč za obrambo pred napadi iz zraka. Povsod po svetu se že več let mrzličavo pripravljajo za vsak primer. Vsaka država se boji, da je ne bi razvoj dogodkov potegnil v vrtinec in ji nakopal največje zlo, ki ga pozna človeštvo — vojno. Naša vlada je izdala naredbo, po kateri se imajo graditi javna in zasebna zaklonišča pred bombami sovražnih letal. Občine morajo skrbeti za napravo velikih zaklonišč na javnih prostorih, v katere naj bi se v primeru napada skrilo prebivalstvo. Razen tega pa mora imeti tudi vsaka hiša svoja zaklonišča, v katera pchite stanovalci v primeru nevarnosti.

Do tu je še vse v redu. Vsak razume, da so take varnostne odredbe na mestu in da mora oblast skrbeti za varnost državljanov. Vprašanje pa je, ali bo tudi vsak hišni lastnik zmogel stroške za napravo zaklonišč. Mestni gradbeni urad mariborski je v smislu

naredbe že izdelalo načrte za napravo hišnih zaklonišč, ki morajo biti tako velika, da imajo v njih prostora vsi stanovalci hiše. Stroški za napravo zaklonišč so zelo veliki, ker morajo biti iz betona in opremljena z vsem potrebnim, zračnim filtrom, sedeži, pripravo za gašenje požara itd. Po veljavnih določbah morajo biti zaklonišča gotova do 1. marca prihodnjega leta. Hišni gospodarji so izračunali, da bi taka zaklonišča stala za ves Maribor mnogo nad 20 milijonov dinarjev, znesek, ki ga hišna posest v sedanjih časih gotovo ne bo zmogla.

Ko se delajo načrti za nove stavbe, morajo biti kleti že urejene za zaklonišča, kar bo stavbene stroške seveda zvišalo. Strokovnjaki pravijo, da stane zaklonišče, če je zgrajeno poleg hiše, recimo na vrtu ali dvorišču, za hišo z 12 stanovalci, ako je sezidano po vseh predpisih sedanje obrambne tehnike, kakih 200.000 dinarjev, skoraj toliko, kakor stane dandanes v Mariboru enonadstropna stanovanjska hiša za toliko oseb. Če se že koj v začetku uredi zaklonišče v kleti, so stroški seveda mnogo manjši, zračali pa bodo gotovo najmanj 50.000 dinarjev, pri večjih stavbah pa razmeroma več.

Že letos je bila gradbena sezona v Mariboru nezadovoljiva. Kaj pa bo v bodoče, če se gradbeni stroški zaradi zaklonišč povečajo za četrtino ali celo tretjino? Ni dvoma, da se bo manj zidalo, kar se bo v gospodarskem življenju Maribora zelo poznalo. Trgovci bodo manj zaslužili, obrtniki bodo imeli manj dela, industrija bo manj uspevala, najbolj pa bodo udarjeni brezposelni zidarji in pomagači, ki so bili v zadnjih letih razmeroma še dobro zaposleni v poletnih mesecih. Zidajo največ mali ljudje, ki dolga leta štedijo, da si nekaj prihra-

nijo, nekaj pa najamejo, in potem postavijo svoj dom. Ali bodo še voljni zidati, če jih bo stala hiša poslej 250 do 300 jurjev?

Zato je nujno potrebno, da država vsaj revnejšim posestnikom omogoči z dolgoročnimi brezobrestnimi posojili zidavo zaklonišč.

Seznam luksuznih predmetov

v smislu protidraginske uredbe

(Konec.)

Papir za pisma, kuverte iz papirja, dopisnice in karte za pisma, vse to s slikami, obročki, izvzemši s črnimi obročki (kot znamenjem žalosti), monogrami, amblemi, okrasnimi črtami, s prešanjem ali drugače izdelanimi ali s pobarvanimi obročki, s prešanimi naravnimi ali umetnimi cveticami, tudi v zvezi z navadno ali fino tvari.

Umetne cvetice in deli cvetic iz papirja.

Vabila, posetnice, jedilni listi, karte za plesni red in podobno; konfeti, serpentine, maske, kotiljonski redi in drugi predmeti za veselice in druge zabave; predmeti družabnih iger; držala (manšete) za šopke, črke, senčniki za svetilke, lampijoni, podloge iz kartona in papirja za slaščice, okviri za fotografije; albumi za fotografije, razglednice in za poštne znamke; albumi za poezije in ostali luksuzni izdelki iz papirja, kartona, lesne mase ali papirne mase. — Neimenovani izdelki in predmeti iz papirja, kartona, lesne mase in papirne mase: v zvezi z najfinejšo tvari in dragimi kovinami.

Podobe na platnu, lesu, na navadnih kovinah in njih zlitinah, na papirju in kamenu, v vrednosti nad 1000 dinarjev, izvzemši osnovne umetniške in znanstvene proizvode.

Dragi kamni, obdelani, in izdelki, razen orodja. — Poldragi kamni, s katerimi vred se umeva tudi steklena lava, obdelani, in izdelki.

Kopalnice iz porcelana, marmorja in brušenega stekla kakor tudi kadi in kamini iz iste tvari.

Izdelki iz kamnov v zvezi z drugo tvari. — V zvezi z najfinejšo tvari in z dragimi kovinami.

Izdelki zgolj iz cementa ali iz cementa, pomešanega z azbestom in drugimi snovmi; izdelki iz mavca in iz zmesi z različnimi drugimi snovmi. — Vsakovrstno luksuzno blago.

Izdelki iz jantarja ali gagata in njiju imitacij, iz morske pene in njene imitacije, iz luknjičave, jedre ali zgoščene lave, tudi v zvezi z drugo tvari.

Galanterijski izdelki in luksuzni predmeti: iz porcelana in porcelanu podobnih snovi in iz ostale keramične tvari: beli, enobarvni, večbarvni, šarani, okrašeni s slikami, pozlačeni, posrebreni, bronzirani, prevlečeni z listrom.

Izdelki iz keramične tvari v zvezi z drugo tvari, z najfinejšo tvari in z dragimi kovinami.

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravljenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znanstveno ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja. Tudi Vam bo Vaš organizem poplačal z večjo odpornostjo, če namesto druge pijete Rogaško slatino!

Steklene prizme in steklo za lestenice, stekleni obeski za lestenice in za drugo uporabo, nepreluknjani ali preluknjani, tudi nanizani radi prenašanja. Bleščice, biseri, emajlne in steklene kaplje (zrna), tudi nanizane radi prenašanja. — **Stekleni kamni** za nakit, stekleni lističi, stekleni biseri in steklene korale, nepreluknjani ali preluknjani, tudi nanizani radi prenašanja. — **Podobe na steklu**, stekleni mozaik, svetloposi (litofanije), kakor koli izdelani na steklu.

Daljnogledi.

Izdelki iz steklenih prizem in stekla za lestenice, steklenih obeskov za lestenice in za drugo uporabo, bleščic, biserov, steklenih in emajlnih kapelj (zrn), steklenih lističev, steklenih kamnov za nakit, steklenih biserov in steklenih koral. Nadalje: umetne cvetice, statuete, figure in figurice in drugi luksuzni in galanterijski izdelki. Izdelki iz stekla v zvezi z drugo tvari: z dragimi kovinami.

Kovani denar (novci) iz dragih kovin: tudi tak, ki se rabi za nakit.

Tkanine, trakovi, pozamentarije in drugi izdelki iz preje ali žice dragih kovin; bleščice. Posebej ne imenovani izdelki iz zlata in platin.

Noži, žepni nožiči in britve.

Izdelki iz železa v zvezi s fino in najfinejšo tvari in z dragimi kovinami, razen strojnih delov, ki se ocarinjajo po tej tarifni številki.

Predmeti za okras in nakit v zvezi s fino in najfinejšo tvari in z dragimi kovinami.

Radijski aparati za trgovino ali rabo privatnih oseb, kompletni in njih sestavni deli.

Metocikli in njih priklonni vozovi kakor tudi njih deli. **Avtomobili**, izvzemši tovarne, in njihovi sestavni deli.

Ročni vozički za vožnjo otrok, slabotnih in onemoglih oseb, v vrednosti nad 1000 din.

Ročne sani za vožnjo in šport v vrednosti nad 500 din. Luksuzne ladje, jahte in čolni z motorji, izdelani iz mahagonovine, teakovine, cedrovine in podobne fine tvari, izvzemši ladje za javni promet.

Glasbeni instrumenti: klavirji, pianini, orglje in harmoniji, ne glede na vrednost; harfe, gosli, citre, harmonike, kitare, tamburice in drugi podobni glasbeni instrumenti, vredni nad 1000 din; mehanične priprave za sviranje s pripadajočimi ploščami. Gramofoni, fonografi, parlografi in podobni aparati s ploščami. Plošče, kolesa in valji za mehanične priprave za sviranje ter za fonografe, gramofone, parlografe, diktafone in podobne stroje.

Fotografski aparati ne glede na svetlobno jakost kakor tudi objektiv in fotografski aparati brez objektivov.

Kinematografski in drugi projekcijski aparati in aparati za povečanje slik.

Žepne ure z okrovom iz zlata ali platine, okrašeni z dragimi kamni. Stenske, namizne in ostale ure, druge neimenovane, vredne nad 3000 dinarjev.

Lovske puške ne glede na vrednost, drugo orožje (strelno kakor tudi ostalo), vredno nad 2000 dinarjev po kosu.

Otroške igrače iz navadne tvari, iz fine tvari ali v zvezi s fino tvari, iz najfinejše tvari ali v zvezi z najfinejšo tvari.

Naročajte »Trgovski list«!

Davčni svetovalec

Blagajniški bloki, — taksna dolžnost

G. I. S. v L. — Vprašanje: Prosim, da mi pojasnite, katere bistvene podatke mora vsebovati listina, da se more smatrati za račun in ali se morejo smatrati za račun tudi blagajniški bloki.

Odgovor: V tekstu točke 1. tar. post. 34. taksne tarife ni ničesar določeno, kakšno vsebino mora imeti listina, da je kot račun zavezana taksi. Po našem mnenju ni predpogoj za taksno dolžnost, da ima listina obliko, oz. znake formalnega računa, ki bi bili: 1. ime ali firma izdajatelja, 2. višina terjatve (računskega zneska), 3. označba blaga ali usluge, 4. dejstvo, da je listina namenjena dolžniku. Listine, ki nimajo vseh teh predpogojev, se morajo kljub temu taksirati, kakor to zakon izrečno navaja glede računov, v katerih računska vsota ni naznačena. Po zakonu se plača za take račune najvišja določena taksa, to je 5 din. Zato zastopa po naših informacijah ministrstvo za finance stališče, da se mora vsaka listina brez ozira na naziv, obliko in vsebino, ki se izdaja ob predaji blaga in se nanaša na to predajo, kolkovati, ako se istočasno ne izdaja taksirani račun. Pač pa se taksa, če se izdaja račun, plača samo za eno listino. Kljub temu stališču pa so vendar neki znaki in neke oblike, katere mora imeti listina, da je zavezana taksi. Ako blok služi v glavnem za to, da more trgovec zvečer kontrolirati blagajno, tudi če dobi odjemalec od tega bloka kopijo za lastno kontrolo, se vendar ne bi moglo izkonstruirati, da je tak blok že račun, posebno ne, če ne vsebuje razen par številk nobenih podatkov, in iz njega ni niti razvidno, zakaj se je na njem označeni znesek plačal, oz. za katero blago se je plačal.

Kdo naj plača računsko takso?

G. F. L. v C. — Vprašanje: Računsko takso mi moj dobavitelj vedno zaračuna tako, da jo moram prav za prav jaz plačati kot kupec. Iz načelnih razlogov bi pa vendar rad vedel, ali je ta postopek pravičen.

Odgovor: Ne z enim predpisom ni prepovedano, je torej dovoljeno, da prodajalec računsko takso prevari na kupeca. To je vprašanje pogodbe med prodajalcem in kupcem, vprašanje pristanka kupca, da plača to takso. Da je to stališče pravilno, dokazuje pripomba 6. k tar. post. 34, ki je veljala, ko je bila izdaja računov še obligatorna. Takrat se je ta pripomba

Prof. inž. Friderik Degen:

Denar

Denar je ustanova, brez katere si ne moremo misliti človeškega življenja. Čeprav izgublja denar zlasti v sedanjih dobi pogostokrat ter zelo močno na svojem pomenu, je vendar njegov pomen vobče, posebno pa v gospodarskem življenju ogromen. Sleherni pozna pomen ter koristnost denarja, vsakemu je denar neki popolnoma razumljiv in enostaven pojav in vendar je vprašanje denarja izredno zamotan problem, ki dela velike preglavice kakor gospodarstvenikom tako tudi politikom in državnikom. Gotovo je sicer, da preživlja denar, oz. denarstvo svoje peripetije, kakor nam to zlasti izpričuje sedanja (posebno najnovejša) doba, ko se uvajajo namesto denarja nova plačilna sredstva, zlasti brezdenarni plačilni promet. A denar je ter ostane tako važen činitelj človeškega življenja, da bi nje-

gova opustitev pomenila katastrofo za sedanji gospodarski, politični, kulturni, tehnični in tudi socialni red. Denar je zlasti osnovni element trgovine in njena gonilna sila. Angleški merkantilist Thomas Mun pravi upravičeno: Denar proizvaja trgovino, trgovina pa denar.

Denar v najstarejši dobi.

Denar je prastara ustanova. Človek je po svoji naravi socialno (družabno) bitje in kot tak je že v najstarejši dobi živel v družbi (v rodbini, zadrugi, občini, plemenu itd.). Najstarejši človek gospodarsko ni bil navezan na svojo okolico in je živel samostojno gospodarsko življenje. Bil je skromen, njegove potrebe so bile minimalne in vse, kar je potreboval za življenje, je pridobival (proizvajal) sam. V okviru lastnega ter neodvisnega gospodarstva si je oskrbel vse potrebne dobrine, ki so mu bile nujne. S svojo okolico ni bil v nikaki gospodarski zvezi, med obema se ni vršila ni-

kaka izmenjava dobrin oz. nikak promet.

Ta doba je trajala le nekaj časa. Človek se je politično in kulturno razvijal in s tem so rasle tudi njegove potrebe in nastajale nove. Vsega, kar je potreboval za življenje, ni mogel več sam proizvajati. Bil je navezan na soprodivalce, ki so mu nudili določene dobrine v izmenjavo. Pričela se je izmenjava, tako zvano naravno gospodarstvo, kakor se to v politični ekonomiji imenuje. Posameznik je nudil v izmenjavo one dobrine, ki jih je imel preveč ali v izobilju za one, katerih sam ni proizvajal oz. za one, katere je potreboval za svoje življenje. Ta izmenjava predstavlja prvo stopnjo trgovine — to je trgovino brez denarja.

Pri takšni izmenjavi so se kmalu pokazale razne nevedčnosti ter neprilike. Kdor je hotel zamenjati kožo za sol, je moral najti najprej osebo, ki je potrebovala kožo in imela zopet v izobilju soli, tudi pripravljene za zamenjavo. Najti

izdelovalci posebnih predmetov. Razpošljejo jih dostikrat tudi brez imena tovarne trgovskim tvežnikom in bodočim zasebnim kupovalcem. Trgovec bo namreč tem bolj pridno uporabljal reklamne prospekte, čim udobneje mu je njih razpošiljanje oz. oddaja. Če hoče tovarnar zanesljivo vedeti, kako smotrno se je uporabil prospekt, ga trgovcu tudi skromno zaračuna, in sicer samo toliko, da se zdi človeku škoda prospekte zavreči ali jih uporabljati kot ovojni papir.

Ta način reklame ni ugoden samo za tovarne. Prospekt uspeva tudi v nadrobni trgovini. Velika podjetja vedno rada ustrezno željamo v tej smeri in jim priškrbijo klišeje brezplačno, da s tem zmanjšajo manjšim prijateljskim trgovinam izdatke.

Odpošiljatelj pisemskih prospektov se lahko zanese vsaj na to, da sta pismo in prospekt ostala skupaj, medtem ko se pri deljenju razpošiljavi, pa čeprav v enem samem ovojju, rado kaj izgubi. Če se pismo in prospekt reklamno dopolnjujeta, bi učinek reklame pri deljenem primeru sploh izosial. S prospektnim pismom je ta nevarnost odstranjena in že zato bi se moralo pogosteje uporabljati. (Dalje.)

Trgovskemu naraščaju!

Pisemska reklama

Reklama temelji na razlikah

Tisti, ki nočejo sprejeti enotne glave za pisemski papir, imajo gotovo svoje važne razloge za to odločitev: nočejo se odreči tisočerm možnostim za individualno izražanje. Glava pisma bi v poslovnem svetu s poenotenostjo gotovo bolje ustrezala uradam in prometu, tam bi tudi spolnjevala taka pisma svojo nalogo v celoti. V dopisovanju z zasebniki in z drugimi trgovci pa mora opraviti popisani list tudi še druge in drugačne naloge, katerim se ne moremo odreči, če smo dobri trgovci. Velike tvežke se poslužujejo milijonov pisem zlasti zato, ker so spoznale, da pismo nadomesti tudi potnika oziroma zastopnika tvežke. Če ne več, se zmanjša vsaj potrebno število nujnih obiskov — seveda, če je z dopisom za vse važne stvari tako poskrbljeno, da so z njim res opravljene... To ne bi bilo mogoče doseči, če bi naše pismo izgubilo vso privlačnost zasebne, navadne pošte.

Večkrat se še sliši, da mora biti »čedna« glava pisemskega papirja brezpogojno izrisana. Res je, da okusno in skrbno izdelan pisemski list posebno odlično učinkuje. Toda to velja samo za uspele primere osnutkov. Če že ne moremo dobiti obrtnega risarja, se je treba posvetovati vsaj s spretnim stavcem ali tiskarjem. Zdaj se izdelujejo že tudi odlične postavljene, t. j. tiskane glave, ker se z modernimi črkami sestavljene lahko kosajo z risarskim izdelkom.

Navadno se ne moremo odločiti, ali naj se doda v glavi poleg naziva brezpogojno izrisana ali slika tovarne ali kakšnega izdelka, oziroma če naj se kaj pripiše. O tem se seveda ne da splošno veljavno nič reči; tudi tu stori najbolje vsak po svojem predaruku. Upoštevati bi moral le eventualne patentne predpise. Priporočljivo pa je spreminjati pisemski papir, kar učinkuje ugodno posebno v zvezi s sezonami in prazniki ter s spreminljivimi predmeti, n. pr. če hočemo uvesti nov prodajni predmet. V teh primerih je pametno vzeti celo drugačno obliko in velikost pisma.

glasila: »Imetnikom uporabljenih računov itd. ... se vrne četrtina zanj plačane takse«. Ta pripomba je bila v l. 1936, sicer ukinjena, vendar pa jasno dokazuje, da je zakonodajalec smatral, da se bo ta taksa prevarila na kupeca.

Razmnožena pisma in prospekti

Radi reklame razmnoženim pismom je treba dati še posebno spretno opremo. Saj ima tako pismo važno nalogo in mora napraviti videz nečesa posebnega. Ne glede na to, ali grede ta pisma samo na naslov tvežke ali pa tudi zasebnikom, morajo biti brezhibna, in brez dvoma velja to tudi za ilustrirana reklamna pisma, ki so po pravici najbolj priljubljena. Ilustrirana pisma nam dajejo možnost, da pozivimo besedilo s slikami in ga tudi s tem bolje razložimo, kar pismo celotno zelo dvigne. Slika daje pismu prikupno zunanost.

Posebna vrsta reklamnih pisem so štiristranični prospekti v obliki pisma. Obe notranji stranici, včasih pa tudi še zadnja stran se porabijo za prospekt, medtem ko se postavi besedilo samo na prvo stran. Čeprav ti prospekti niso lič novega, so vendar še malo v rabi. Imajo pa nekaj prednosti, ki bi zaslužile več upoštevanja, ker je z njimi zagotovljen velik uspeh.

Pisemske prospekte dajo navadno v velikih množinah natisniti

Praktični nasveti

»Za primer moje odsotnosti«

Vsak trgovec bi si mogel v mirni uri zapisati vse svoje obveznosti in vsa dela, ki jih mora opraviti v določenem času. Marsikatera težava bi si s tem prihranil. Če n. pr. zbolí ali če mora nakrat odpotovati ali če je poklican v vojaško službo, je nevarnost, da bodo šli poslji v njegovi trgovini narobe, ker nihče ne pozna vseh njegovih dolžnosti. Če pa ima trgovec vse lepo napisano, kaj je treba storiti, bodo mogli drugi opraviti vse potrebno in trgovcu se ne bo treba bati, da bo po svojem povratku našel celo goro nerešenih zadev ali pa čisto napačno izvršenih. Seveda pa mora biti preglede del, ki se morajo izvršiti, shranjen tako, da ga drugi lahko najdejo. Morda je najbolje, če je ta pregled v mapí, na njej pa naj bo napisano: »V primeru moje odsotnosti preglejte to mapo!«

Ustrežljiv trgovec

»Ali naj bo to darilo?«

Tako je vprašal trgovec kupca, ko mu je zavijal kupljeni predmet. Ko mu je kupec vprašanje zanikal, mu je trgovec dejal: »Če bi bilo namreč darilo, bi blago tudi lepše zavil, da bi res izgledalo kot da-

rilo. Tako pa bo tudi navaden papir zadostoval.«

Kupec sicer ni imel od dobre volje trgovca nič, vendar pa je nanj napravil trgovec s svojo dobro voljo najboljši vtis in kadar bo šel kupovat darilo, se bo gotovo spomnil na tega trgovca. Tako si je trgovec pridobil stalnega odjemalca, ti pa so za vsako trgovino najvažnejši.

»Teža blaga smo mnogo prodali.«

Kupec bi mogli deliti tudi v naslednji dve skupini: Eni so skromni in bi najraje ostali čimbolj nepopaženi, drugi pa imajo visoko mnenje o sebi in radi poudarjajo svoj jaz. Prodajalec mora na to gledati, kateri skupini pripada kupec, kateremu prodaja blago, ker utegne sicer čisto napačno priporočiti blago. Tako n. pr. na nekatero ljudi močno vpliva, če slišijo, da se veliko proda nekega blaga. Če pripada kupec prej omenjeni prvi skupini, bo najbrže na to zagotovilo, da se tega blaga mnogo proda, tudi sam kupil to blago. Čisto nasproten učinek pa doseže takšno priporočilo, če velja kupcu, ki pripada drugi skupini. Ta ravno zato ne bo kupil blaga, ker hoče vedno imeti nekaj poseb-

nega, česar drugi nimajo. Posebno se to opaža pri oblačilih. Nekatere dame bi sploh hotele, da se prodaja samo njim blago enega vzorca in kar nejevoljne so, če vidijo tudi drugo damo v obleki z istim vzorcem. O tem se je gotovo že vsak prodajalec sam prepričal. Zato je treba priporočiti blago kupcem na drug način, kakršen je pač kupec sam. Dobra prodaja je samo individualna.

9.—10. številka

»Trgovskega tovariša«

Izšla je nova dvojna številka »Trg. tovariša«. Dvojne številke omogočajo, da je njih vsebina bolj bogata in tudi bolj pestra in to je tudi njih prednost. Najnovejša številka prinaša vrsto aktualnih člankov, od katerih zlasti omenjamo:

Drago Potočnik: Kultura industrijskih rastlin v naši državi. — Dr. V. Šarabon: Gospodarstvo Rusije. — Preskrba srednje in vzhodne Evrope za nafto. — Kovinska preskrba Anglije in Francije. — Javne finance in narodni dohodek. — Svetovna trgovina v letu 1938. — Svetovni blagovni trg. — Mednarodni borzni indeksi. — Prostornina angleške trgovske mornarice. — XXIX. redni občni zbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani. — D. P.: Nevarnost in našlo gospodarstvo. — Sledi listek, ki objavlja med drugim naslednje sestavke: Banovina Hrvatska. Koks v Jugoslaviji. Inozemska udeležba v rudarstvu Jugoslavije. — »Trgovskega tovariša« prav tople priporočamo.

Tvornica kamionov v Jugoslaviji

Industrija motorjev d. d. postavlja v Rakovici pri Beogradu tovarno kamionov znamke »Praga«. Da bi se zagotovilo uspešno obratovanje te tovarne, je vlada izdala odlok, da se ta tovarna oprosti carine, državnih in samoupravnih davščin za uvoz vseh strojev, instalacij, potrebnih za tovarno, a tudi vsega pogonskega materiala ter tudi vseh polizdelkov in orodja, ki je potrebno za izdelovanje avtomobilov in ki se v naši državi ne dobi. Država je tudi že naročila v tej tovarni 600 kamionov. Prav lepo je, da država tako podpira domačo delavnost, vendar mislimo, da bi bilo edino pravilno, če bi se tako podpirala vsa domača podjetja in ne samo nekatera. Tudi v Sloveniji bi marsikdo tvegal denar za tako tovarno, če bi bilo naročilo že naprej zagotovljeno in če bi bil vrhu tega deležen še tako velikih ugodnosti. Poskusi za ustanovitev takih tovarn so v Sloveniji tudi že bili, žal da takrat ni bilo nikjer one dobre volje, ki bi podprla privatno iniciativa tako, kakor se je to zgodilo sedaj.

se imenuje živina pecus in odtod ime pecunia za denar. Pri Egipčanih je bilo žito priznan stvarni denar. Starim Slovanom je služilo platno za menjalno sredstvo, kar kaže po mnenju nekaterih tudi izraz plačati. Čaj so uporabljali kot menjalno sredstvo razni orientalski narodi. Suhe ribe so bile stvarni denar v Novi Fundlandiji, a tobak v Virginiji. Starim Rimljanom so služili kot sredstvo zamenjave tudi suznji. Med svetovno vojno so zamenjali, posebno na fronti, ničvreden denar, tobak in raznovrstne cigare. Še danes se poslužujejo nekateri narodi tega prastarega načina zamenjave oz. uporabe stvarnega denarja. Tako na Aljaški kož, v Abesiniji soli, v raznih državah Srednje Amerike kakava, v Palestini vžigalica itd.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini in obrestuje nove vloge po 4—5%.

